

Förmåga att läsa och förstå: Kommentarer till elevuppgifter

I detta dokument finns rätta svar och kommentarer till elevuppgifterna i förmåga att läsa och förstå. Dokumentet ingår i bedömarträningen inför ämnesproven i årskurs 6. Materialet finns att ladda ner via Skolverkets webbplats.

Exempel 1: How to get to Hastings

Rätt svar

1. London **Gatwick** Airport
2. About **110** minutes
3.
 - a) **Dover/Folkestone/Newhaven**
 - b) (Dover) **45** miles/
(Folkestone) **38** miles/
(Newhaven) **31** miles
4. **62** miles
5. **Victoria/Charing Cross**

Fråga 1

När det gäller att söka information i en faktatext, har de elever som använder strategin att först titta på rubrikerna, lättare att genomföra uppgiften. Eftersom det frågas efter en *airport* är det naturligt att läsa vad som står under rubriken *By air*. I den texten nämns emellertid två flygplatser och det gäller att observera att det är en internationell flygplats som efterfrågas, alltså *Gatwick*. *Britain* och *Victoria* är andra geografiska namn som nämns i den korta texten om flyg, och detta kan få elever att svara så. Svarar man *21 miles* har man inte förstått frågan. Anledningen till att elever svarar *Dover* är troligtvis att de läst under fel rubrik att *Dover* är en *port*. Ordet *airport* består ju delvis av ordet *port*. Att bara svara *London* är inte tillräckligt. Felstavade svar godtas, så länge felen inte förstör begripligheten. De elever som är osäkra och ger två svar, varav ett är fel (*Gatwick Victoria*), får inte poäng.

Riktigt svar:

Gatwick
London Gatwick
London Gatwick Airport

Acceptabelt svar:

Catwick
Gatewick
gatwick

Fråga 2

Elever som har svårt att göra kopplingen mellan *train* och *rail*, kanske inte hamnar rätt i texten med rubrikens hjälp, men å andra sidan finns det bara en tidsangivelse i hela texten.

Fråga 3

a: Elever som snabbt hittar rätt i texten här ser att både orden *ferry* och *port* finns i frågan. Under rubriken *By ferry* har de sedan tre hamnar att välja mellan. Om de svarar *Calais* eller *Boulogne*, som inte nämns i texten, har de använt sig av kartan och inte förstått att resan ska ske från Frankrike till England.

b: För att få rätt på den här frågan gäller att svaret på 3a är rätt, eftersom det är avståndet från den valda hamnen till Hastings som efterfrågas. Eleverna måste också förstå att avståndet inom parentes efter hamnens namn, betyder avståndet därifrån och till Hastings.

Fråga 4

På den här frågan har inte eleverna någon direkt hjälp av rubrikerna. Svaret finns emellertid redan på första raden, men det gäller att uppmärksamma att det är längdenheten *miles* som efterfrågas. *100 km* ger därför inte poäng. Inte heller ger *10 miles* poäng. Om elever svarar så kan de ha trott att *mile* betyder mil, och alltså förvandlat *100 km* till

10 mil, som ju är alldeles riktigt matematiskt uträknat. Elever som svarar *50 miles* har hittat ett avstånd till Hastings, men inte från London, utan från *Gatwick*. Här kan ju också hela flygplatsens namn, *London Gatwick Airport*, ha fått dem att tro att platsen är *London*.

Fråga 5

Det finns två rätta svar att välja på i den här frågan, *Victoria* och *Charing Cross*. Det frågas efter en järnvägsstation och båda svaren finns därför under rubriken *By rail*. Elever som felaktigt svarar *Victoria Coach Station*, en station för långfärdsbussar, har förmodligen inte förstått ordet *coach*, utan gått efter ordet *station* som finns i namnet. Att tågen går till *Hastings* står inte i texten, utan detta är underförstått eftersom hela texten handlar om *How to get to Hastings*. Möjligen kan detta skapa problem för de elever som inte gör kopplingen till rubriken. De elever som är osäkra och ger två svar, varav ett är fel (*Charing Cross and Victoria coach station*), får inte poäng. Däremot ges poäng för två rätta svar även om bara ett efterfrågas.

Riktigt svar:

Charing Cross
Victoria

Acceptabelt svar:

Charing Croos
Victoria and Charging cross

Exempel 2: Crocodile in jail

Rätt svar

1. (In) **Australia**
2. (For) **one night**
3. **A**
4. **When they put their boats into the water**
5. **B**
6. (They) **kept it on a wet blanket/hosed it** regularly
with water/covered its eyes (2p)
7. (At a) **crocodile farm**
8. (He was a) **park ranger**

Fråga 1

Svaret *Northern Australia* godtas inte eftersom det är landet som efterfrågas, inte vilken del av det. Eleverna har endast lyft ut hela frasen direkt ur texten utan att reflektera över sitt svar. De bör känna till att landet heter *Australia*. Elever som stavat fel till landet kan däremot få poäng så länge som svaret blir begripligt för en person med engelska som förstaspråk. Därför godtas inte *austria* eftersom det då blir ett helt annat land. Svar på andra språk än engelska godtas oftast inte, eftersom sådana svar blir obegripliga. I det här fallet blir emellertid *Australien* helt begripligt. Svaret *Africa* är svårt att förstå kopplingen till och man behöver prata med elever som skriver den här typen av svar för att förstå hur de har tänkt. Kanske är det ordet *country* som är svårt för de elever som svarar (*Jail, it's now home, the small city*). De tycks emellertid förstå att det handlar om en plats. Ibland lägger elever inte märke till att svaret är påbörjat, i det här fallet med prepositionen *in*. En elev som svarar *happend i Australia* har troligtvis läst fel och tolkat ordet som *it*.

Riktigt svar:

Australia

Australia a crocodile attacked local fisherman

Acceptabelt svar:

Austrailia

austrlaia

Australien

happend i Australia

australia

Fråga 2

Krokodilen fångades sent på kvällen och fick tillbringa hela natten i fängelset. Godtagbara svar ska uttrycka att det handlar om en natt (*a night*) och svara på frågan Hur länge? Bara ordet *night* räcker inte eftersom det inte är svar på den frågan. Inte heller svar som *a nights* godtas eftersom den felaktiga språkformen gör svaret otydligt. Däremot ger svaret

twelve hours poäng. Eleven har formulerat ett eget svar och uppenbarligen förstått innehållet i texten, till skillnad från den elev som svarar *24 hours*. Inte heller *one day* ger poäng. Några elever fastnar på orden *how long* i frågan och svarar därför hur lång krokodilen är (*2,4 metres long*) eftersom ordet *long* finns i texten.

Riktigt svar:

1 night

a whole night

one night

twelve hours

Acceptabelt svar:

1 Nighth

a hole nhigt

a naiht

over the night

Fråga 3

Krokodilen fick tillbringa natten i en cell eftersom den var farlig för fiskarna och det fanns inte någon annanstans att ha den över natten (*there was no other place to put it*). Här gäller det att förstå sammanhanget eftersom det rätta alternativet A inte innehåller exakt samma formulering som i texten. De elever som svarar alternativ C har förstått att krokodilens fängelsevistelse har att göra med att den är farlig, men de har inte läst tillräckligt noggrant. Krokodilen hade attackerat fiskarna, inte ätit upp dem, som föreslås i alternativ C. De elever som väljer alternativ D kan ha läst selektivt och hittat ordet *easy* både där och i texten. De har då inte observerat varken ordet *not* eller att det i texten handlar om *to catch* och inte *to find*. Möjligen har de elever som valt alternativ B siktat in sig på ordet *home*, som finns både i det alternativet och som är textens sista ord.

Fråga 4

Frågeordet *when* gör att elever troligtvis först letar efter en tidsangivelse och texten innehåller flera sådana, *yesterday*, *evening*, *night* och *morning*. Ingen av dem beskriver emellertid när krokodilen attackerade fiskarna. Rätt svar är *when they put their boats into the water* vilket i och för sig är ett svar som kan lyftas direkt ur texten, men det gäller att förstå sammanhanget. Svar av typen *late in the evening/night* visar på att eleverna blandar ihop det med när poliserna fångar krokodilen, vilket sker på kvällen.

Svar av typen *becus it wanted food*, visar på att elever svarar mer utifrån sina egna uppfattningar än utifrån vad de kan läsa sig till i texten. Även svar som *in the morning* visar på elevens egna uppfattningar om när fiskare åker ut med sina båtar, men det står ingen sådan tidsangivelse i texten. När eleverna utelämnar ordet *water* (*when they but down the boat*) ges ingen poäng, eftersom man inte får reda på var de ställer båten. Detsamma gäller om de i svaret inte anger att det handlar om att sätta båtarna i vattnet (*when they was in the water*). Elever som försöker formulera egna svar och därför gör språkliga fel, t.ex. blandar pronomen (*they, their, he, him*) bör ändå få poäng eftersom de förstått frågan, t.ex. *he put their boats in water*.

Riktigt svar:

When they put their boats into the water

Acceptabelt svar:

after the fisherman had put their boat in the water
after thy had put their boats in the whater
because the fishermen put their boat into the water
he put their boats in water
the crocodile attacked him when he put his boat in the water
WhaThey put there boats in the water
when they put there bout in the water
then they put the boat in the water

Fråga 5

Det rätta svarsalternativet innehåller ett fast språkligt uttryck (*at once*), som eleverna kan ha svårt att förstå. Här gäller det att inse att eftersom poliserna hade försökt fånga krokodilen *many times*, hade de inte kunnat fånga den med en gång. Elever som väljer alternativ A har tolkat *many times* i texten som att krokodilen fångats tidigare (*before*). De båda sista alternativen, C och D, innehåller ord som går att hitta i texten. Elever som använder strategin att leta efter sådana ord kan lockas till att välja något av dessa alternativ. Det är uppenbart att de inte har förstått innehållet.

Fråga 6

I texten ger polismannen tre exempel på vad de gjorde för att krokodilen skulle må bra i cellen. Eleverna ska välja två av dessa och formulera egna svar i form av korta fraser. Innehållet ska vara begripligt i båda svaren för att de ska få två poäng. Ett godtagbart svar ger en poäng. Det är viktigt att eleverna ger fullständiga svar. Det räcker inte med att svara med, enstaka ord, t.ex. *blanket*, *water*. Svar som *put it on a blanket*, *gave it whater* ger inte tillräckligt med information. Det måste framgå att filten var våt och att de spolade krokodilen med vatten, inte gav den vatten eftersom det kan tolkas som att den skulle dricka vattnat.

Fråga 7

Även om denna fråga tycks vara ganska enkel eftersom svaret, som bara består av två ord (*crocodile farm*) och går att hitta ordagrant i texten, har eleverna formulerat många olika svar. En del svarar endast *farm* vilket blir helt fel eftersom det inte är en bondgård som krokodilen ska bo på! De som svarar *Animal park* och *zoo* tycker kanske att det är där krokodilen hör hemma, men den informationen finns inte i texten. Endast ordet *park* godtas inte heller men när ordet preciseras (*park called crocodile farm*) blir svaret godtagbart. Elever som svarar *park ranger* har antagligen inte förstått att detta är en person. Som alltid godtas stavfel som inte förstör begripligheten.

Riktigt svar:

crocodile farm

Acceptabelt svar:

Crococidiel farm
crocodile farme
crocodile home
park called crocodile farm

Fråga 8

Här frågas det efter ett yrke, *park ranger*. Polisen ringer till *a crocodile farm* och talar med en *ranger*, som ger krokodilen ett hem. De elever som läser selektivt efter ett yrke kan möjligtvis svara *police*, som förmodligen är mer välbekant.

Exempel 3: What are they saying?

Rätt svar

1. *have/eat*
2. *much*
3. *speak*
4. *why*
5. *brush*

Fråga 1

De elever som felaktigt skriver *food* eller *favorite* i luckan på första uppgiften har inte förstått sammanhanget. Förmodligen läser de selektivt och fastnar för ordet *like* och maträtterna. *Eat* är ett riktigt svar och det felstavade ordet *eet* accepteras, däremot inte *eting* och *eats*, eftersom svaren i den här typen av provuppgift ska vara grammatiskt korrekta. Flera felstavade ord är acceptabla om de i sammanhanget ändå blir begripliga. Detta gäller emellertid inte ordet *it*, som har en annan betydelse och är ett så frekvent ord att elever på den här nivån ska känna till detta.

Riktigt svar:

Have
eat

Acceptabelt svar:

eet
hav

Fråga 2

Här handlar det om ett fast språkligt uttryck, som det gäller att känna till om man vill veta vad något kostar. Många olika stavfel måste accepteras och för att avgöra vad som är rimligt att godta bör uttalet av det felstavade ordet likna det riktiga ordet. Ett exempel på detta är att *muts* accepteras (t-ljud före s/ch-ljud), men inte *must* (t-ljud efter s/ch-ljud). Ordet *must* har ju dessutom en annan betydelse. Det har också ordet *match*, men felstavningen är vanlig och förstör inte kommunikationen. De elever som inte känner till uttrycket, men svarar *expensive*, har ändå lyckats formulera ett helt begripligt svar. Uttrycket *many pounds* godtas inte, eftersom endast ett ord per lucka accepteras.

Riktigt svar:

much

Acceptabelt svar:

mutch
expensive
match
mush
muts

Fråga 3

Eftersom ordet *say* finns med i svaret på frågan, bör eleverna förstå att det handlar om att tala franska, *speak French*. Även synonymen *talk* godtas, däremot inte *say*. Elever som svarar så har förmodligen kopierat ordet från svaret. *Really* är ett annat ord som lyfts in på samma sätt. Några elever tar inte så stor hänsyn till svaret på frågan, utan skriver *read*, och möjligtvis kan man på frågan *Can you read French?* också få svaret i uppgiften.

Riktigt svar:

speak

Acceptabelt svar:

talk
spik
read
speek
spike
speke

Fråga 4

Det här är en *wh-question*. Elever som svarar med ett annat frågeord än *why* visar en osäkerhet när det gäller frågeorden. Några kanske lockas av orden *are you*, som kommer direkt efter frågeordet och svarar *how*, utan att tänka på fortsättningen. Många olika felstavningar accepteras, även *way* som visserligen har en annan betydelse, men som i det här sammanhanget inte gör frågan obegriplig. Några elever tar till svenska och skriver 'varför', när de inte kommer på det sökta ordet. Denna strategi fungerar inte, eftersom ordet ska vara begripligt för en person med engelska som förstaspråk. Dessa elever har emellertid förstått sammanhanget, men har ännu inte ett tillräckligt stort språkligt omfång.

Riktigt svar:

Why

Acceptabelt svar:

Wai
Way
Whay
Wy

Fråga 5

Utprovningen visade att flera elever ännu inte hade ordet *brush* i sin vokabulär och några av dem skriver i stället *clean*, som måste accepteras, eftersom tänder ju också kan rengöras (med tandtråd t.ex.). Att tvätta, *wash*, tänderna godtas däremot inte. Strategin att göra engelska av det svenska ordet 'borsta', (*borst, burst*) fungerar naturligtvis inte. Elever som svarat *eat* och *time* har inte förstått sammanhanget och det skulle vara intressant att ta reda på hur de tänkt. Möjligen har de sett ett samband mellan *eat* och *teeth* respektive *time* och svaret *I've already done that!*

Riktigt svar:

Brush

Acceptabelt svar:

Clean

Brosh

Brach

Bruch

brash